

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2016-2021

**Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene,
Diesbjerg og Bollinge Bakker**

Natura 2000-område nr. 154, Habitatområde H135
og H244, Fuglebeskyttelsesområde F94 og F99

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2016-2021
Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene,
Diesbjerg og Bollinge Bakke
Natura 2000-område nr. 154
Habitatområde H135 og H244,
Fuglebeskyttelsesområde F94 og F99

Emneord:

Habitatdirektivet, fuglebeskyttelsesdirektivet,
Miljømålsloven, Natura 2000-plan.

Udgiver:

Miljø- og Fødevareministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljø- og Fødevareministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2016

ISBN nr.:

978-87-7091-849-7

Dato:

April 2016

Forsidefoto:

Udsyn over Saltbæk Vig med sandtange ved
Asmindrupfolden. Fotograf: Peter Leth

Resume:

Natura 2000-plan for Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene, Diesbjerg og Bollinge Bakke (nr. 154). Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden for områdets udpegede arter og naturtyper og bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus. Områdets udpegede naturtyper og arter beskrives. Der er foretaget tilstandsvurdering af levesteder og naturtyper, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne.....	6
1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus	7
2. Områdebeskrivelse.....	8
2.1 Områdets udpegningsgrundlag.....	10
2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur	10
2.2.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand.....	11
2.2.2 Sønaturtypers tilstand	12
2.2.3 Arts levesteders tilstand.....	13
2.2.4 Ynglefugles levesteders tilstand	14
3. Målsætninger	15
3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området	15
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter	16
3.3 Modstridende naturinteresser.....	17
4. Indsatsprogram.....	19

*Miljø- og Fødevareminister
Esben Lunde Larsen*

En målrettet indsats for dansk natur

De 252 Natura 2000-områder indeholder nogle af Danmarks største og mest værdifulde naturområder. De ligger fordelt i hele landet fra nord til syd og øst til vest og repræsenterer en stor del af den danske biodiversitet. Hvert område har en plan, og nu offentliggøres Natura 2000-planerne for 2016-21.

Natura 2000-planlægningen blev iværksat af VK-regeringen i 2004 med nationale mål for gennemførelse af EU's naturdirektiver og tilskud til de lodsejere, der vil være med.

I planperioden 2016-21 vil der i halvdelen af Natura 2000-områderne være nye og mere grundlæggende indsatser for at sikre noget af Danmarks bedste natur. I de øvrige områder skal den indsats, der allerede er planlagt færdiggøres og vedligeholdes. Der er med de nye planer i særdeleshed fokus på de frivillige plejegræsordninger og en forbedring af tilskudssatserne hertil.

Fokus for indsatsen i perioden 2016-21 er:

- At færdiggøre og konsolidere indsatsen fra den første generation planer.
- At fortsætte arbejdet med at sikre naturpleje på de arealer, hvor det er nødvendigt for at sikre og forbedre naturtilstanden.
- At der i et mindre antal områder startes en indsats for at forbedre naturen gennem sammenkædning af eksisterende og særlig sårbar natur.
- At sikre en indsats mod invasive arter og målrettet forbedre levesteder for bl.a. truede ynglefugle.

Frivillighed er hjørnesteinen i gennemførelse af planerne for at fastholde den positive lodsejertilgang til sikring af naturen. Lodsejere og kommuner har allerede vist, at de gerne vil være med og har i stort omfang gennemført en målrettet naturindsats.

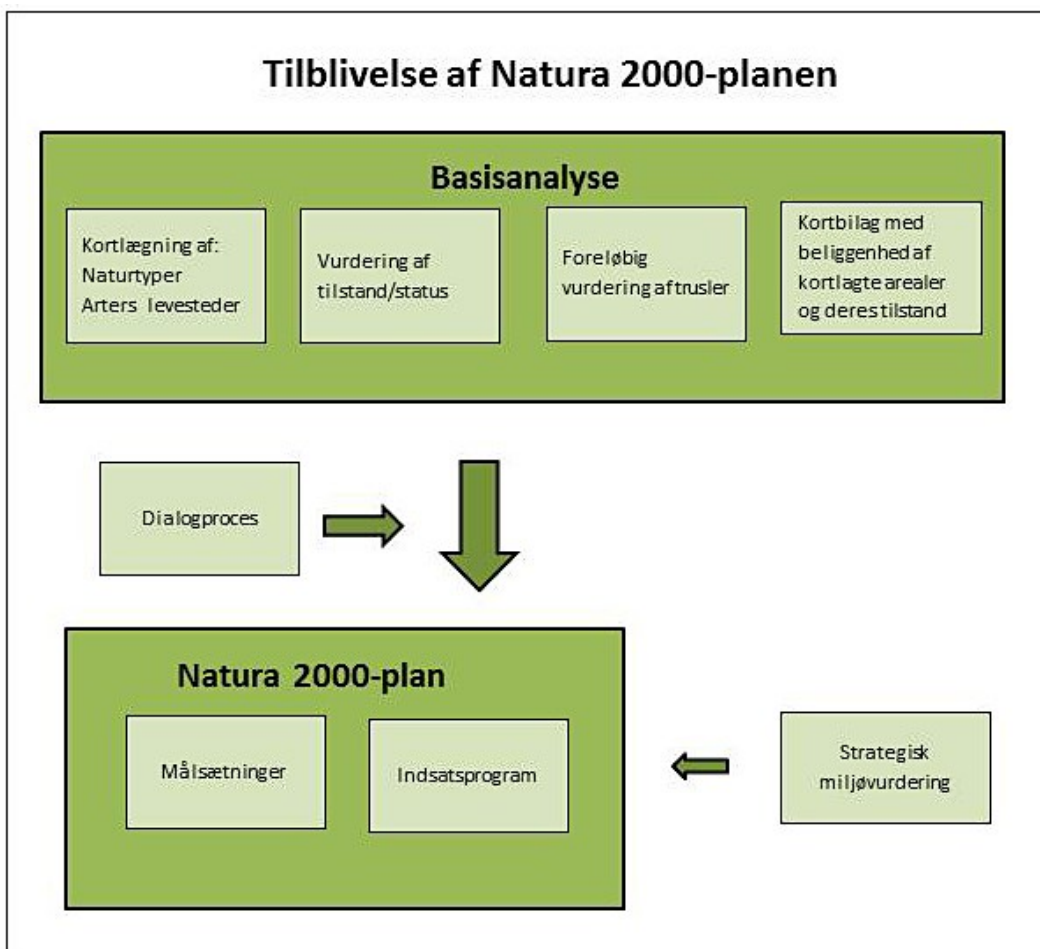
Jeg takker for de mange synspunkter og forslag, som lodsejere, kommuner og foreninger har bidraget med undervejs i den lange planproces. Der er også rejst spørgsmål, som ikke direkte vedrører planlægningen; men som er centrale for den danske gennemførelse af EU-forpligtigelser. Det gælder f.eks. spørgsmål om regulering af husdyrbrug, afgrænsning af Natura 2000-områder og om bestemmelsen af de enkelte naturtyper. Spørgsmål som Miljø- og Fødevareministeriet belyser og håndterer i anden sammenhæng.

Jeg ser frem til, at alle parter fortsat gør en indsats for at sikre vores natur og bidrager til den fortsatte diskussion af mål og midler i naturforvaltningen.

1. Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (fuglebeskyttelsesdirektivet- og habitatdirektivet) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for en række naturtyper og arter, som på europæisk plan er sjældne, truede eller karakteristiske. Det sker ved at imødegå væsentlige negative påvirkninger og ved at opnå og sikre en god eller gunstig naturtilstand bl.a. gennem hensigtsmæssig forvaltning af de udpegede Natura 2000-områder. Med en målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens biologiske mangfoldighed.

Med henblik på at fastsætte de langsigtede mål og prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen efter bestemmelserne i miljømålsloven og skovloven en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de 252 udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen revideres hvert 6. år, dog gælder planlægningen for de skovbevoksede, fredskovpligtige arealer (skovloven) for 12 år. De langsigtede mål gælder for flere planperioder, mens retningslinjerne for indsats revideres i hver planperiode.

Processen i tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Den foreliggende plan afløser i 2016 den gældende Natura 2000-plan 2010-15 efter miljømålsloven, idet indsatsprogrammet for planperioden 2010-15 forudsættes gennemført indenfor den gældende planperiode (jfv. denne plans indsatsprogram, afsnit 4), mens de dele af planerne, som er udarbejdet efter skovloven gælder fra 2010-21. Denne plan er således 2. generation af Natura 2000-plan for arealer, der ikke er omfattet af skovloven.

På grundlag af erfaringerne med de første Natura 2000-planer reviderede folkettinget i 2013 miljømålsloven med henblik på at sikre en bedre dialog og inddragelse i Natura 2000-planlægningen og i gennemførelsen af planerne. Desuden er der indgået aftale mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om, at 2. plangeneration i højere grad skal tage afsæt i mål- og rammestyrt af kommunernes gennemførelse af planerne. I denne plan kommer det til udtryk i rammerne for planperiodens indsats.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte beskyttelsesområde; men bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper, som forekommer i områderne. Natura 2000-planen har fokus på arealrelaterede indsats og rummer ikke indsatskrav vedrørende vandkvalitet, som sikres gennem vandplanlægningen, ligesom der heller ikke stilles konkrete krav til reduktion af kvælstofdeposition, som ligeledes reguleres ad anden vej, ikke mindst gennem husdyrgodkendelsesloven.

1.1 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Denne plan vedtages i 2016 og erstatter Natura 2000-plan 2010-15, hvorefter kommunerne udarbejder bindende handleplaner med fokus på opgavefordelingen mellem myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatsen. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind. Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, heller ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelle konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

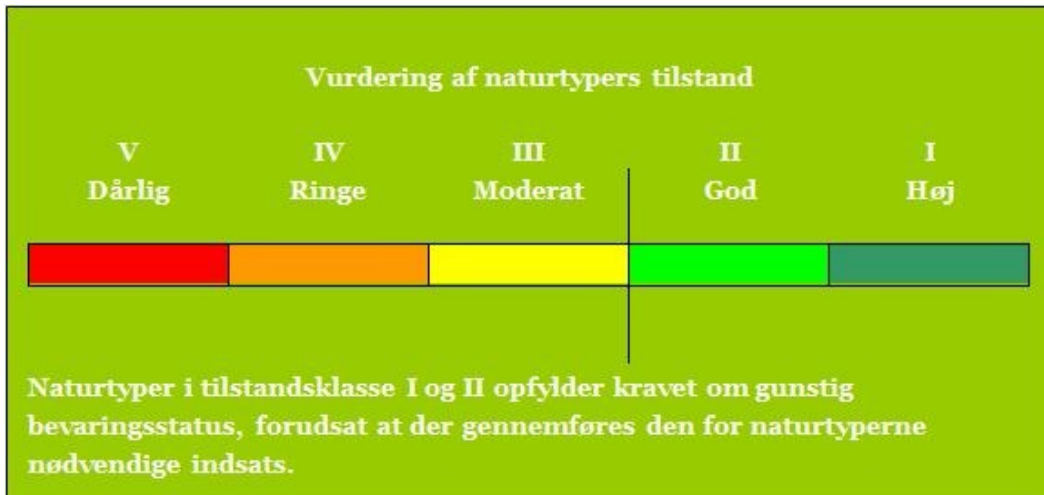
Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (med senere ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlag for handleplan, samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsats i området. Retningslinjer for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer, der er gældende til og med 2021, er indskrevet i Natura 2000-plan 2009-15 for området.

1.2 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrundes udpegningen af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag, og der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper og nogle arter udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 815 af 27. juni 2007 med senere revisioner om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift har gunstig bevaringsstatus, mens der for naturtyper eller arters levesteder i tilstandsklasse III-V typisk skal gennemføres en større indledende forvaltningsindsats, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet på sigt.

Tilstandsklasser for naturtyper

De enkelte parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses, hvilke tiltag der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arternes levesteder.

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området består af to habitatområder og to fuglebeskyttelsesområder. Mål og indsats for udpegningsgrundlaget for hhv. habitat- og fuglebeskyttelsesområderne gælder kun for arealer inden for den pågældende udpegning.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: lagune (1150), bugt (1160), kalkoverdrev (6210), kalksandoverdrev (6120), sure overdrev (6230), klithede (2140), grå/grøn klit (2130), enebærklit (2250) og rigkær (7230) samt arter som f.eks. mygblomst, enkelt månerude, odder, klokkefrø, rørhøg, havørn og splitterne samt trækfugle som f.eks. grågå, ederfugl, fløjsand og klyde. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Eskebjerg Vesterlyng med kreatuer på stranden. Fotograf: Peter Leth.

Natura 2000-området har et areal på 44.500 ha og afgrænses som vist i Basisanalysen. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H135 (Sejerø Bugt og Saltbæk Vig) og H244 (Bjergene, Diesbjerg og Bollinge Bakke) samt Fuglebeskyttelsesområderne nr. F94 (Sejerø Bugt og Nekselø) og F99 (Saltbæk Vig). På [Naturstyrelsens hjemmeside](#) samt i figuren nedenfor er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Cirka 230 ha ejes af Staten og heraf ejer naturstyrelsen cirka 203 ha. Omtrent 88 % af området udgøres af vandarealet i Sejerø Bugt (390 km²) og Saltbæk Vig (16 km²), resten (ca. 12 %) er landareal med en kystlinje på ca. 63 km. Landarealerne domineres især af kystmorfologiske strukturer som laguner, klitter samt overdrev udviklet på kystskrænter og randmoræner. Saltbæk Vig er en naturlig lagune, som med dæmninger er afskåret fra Sejerø Bugt. Lagunedannelse pågår ligeledes i bunden af Nekselø Bugt (Sanddobberne) og Sejerø Bugt (Korevlen mv.).

Natura 2000-området er omfattet af mange og store fredninger. Saltbæk Vig er fredet med det formål at beskytte fuglelivet og områdets botaniske værdier. Hele Eskebjerg Vesterlyng er fredet med henblik på at bevare områdets særprægede natur. Hele Nekselø er fredet foruden det meste af Ordrup Næs inklusive Plateauet og Næbbet samt betydelige arealer i Veddinge Bakker og i Bjergene. Der til kommer fredninger som omfatter det meste af Sanddobberne og ikke mindst hele lagunesystemet omkring Korevlen i bunden af Sejerø Bugt. Endelig bør nævnes de to hedeområder Ellinge Lyng og Overby Lyng som begge er fredede og som ganske vist ikke ligger indenfor Natura 2000-området, men klods op af og i naturlig sammenhæng med området øvrige natur.

Alleshavebugten blev i 1993 udlagt til vildtreservat med jagtforbud med henblik på at sikre området som rasteplass for vandfugle.

Området Stold nord for Eskebjerg Vesterlyng er militært skydeterræn. Området forvaltet i henhold til retningslinierne i Skov- og Naturstyrelsens ”Drifts- og Plejeplan Stold Skydeterræn 1999-2013”.

Inddæmmede arealer omkring Saltbæk Vig har sekundært skabt strandenge og rigkær af meget stor naturkvalitet. Et stort rigkær sydøst for Saltbæk Vig rummer hele fire arter fra udpegningsgrundlaget: mygblomst, som vokser flere steder i området samt alle tre arter af vindelsnegle på habitatdirektivets bilag 2.

På sydsiden af vigen på Malles Næs findes Landets eneste bestand af den meget sjældne bregne enkelt månerude (rødlisteret som moderat truet). Arten er dog ikke set siden 2006. Enkel Månerude er en del af områdets udpegningsgrundlag.

Af andre fine terrestriske lokaliteter i området kan nævnes kystskrænterne på Nekselø samt Eskebjerg Vesterlyng, som er et enestående værdifuldt klitlandskab med meget lang ubrudt græsningskontinuitet, og som huser en meget stor forekomst af den prioriterede naturtype enebærklit samt et stort antal sjældne og rødlistede plantearter.

Natura 2000-området rummer yderligere en række vigtige naturområder, som Sanddobberne, strandenge ved Tranevejle, Korevlen, overdrev på Ordrup Næs, i bjergene og i Veddinge Bakker. Sanddobbernes sandtanger er potentielle ynglelokaliteter for havterne, som er på udpegningsgrundlaget. Ved Diesbjerg i Veddinge Bakker findes et meget artsrigt kildevæld med en usædvanlig rigdom af orkideer.

På Nekselø yngler klokkefrøen. Her findes endvidere nedenfor Ørnekul en forekomst af skæv vindelsnegl. Begge arter er en del af områdets udpegningsgrundlag.

Inden for området er der flere vigtige fuglelokaliteter f.eks. Nekselø og Saltbæk Vig. I bunden af Arrenakke-bugten findes en vigtig fældningsplads for klyder.

Natura 2000-området ligger i Kalundborg og Odsherred kommuner og indenfor vandplanområdet hovedvandopland Kalundborg.

En mere detaljeret områdebeskrivelse findes i [basisanalysen](#).

2.1 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 135		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit (2130)	Klithede* (2140)
	Klitlavning (2190)	Enebærklit* (2250)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Vandløb (3260)
	Tør hede (4030)	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Hængesæk (7140)
	Tørvelavning (7150)	Rigkær (7230)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Skæv vindelsnegl (1014)
	Sumpvindelsnegl (1016)	Stor vandsalamander (1166)
	Klokkefrø (1188)	Odder (1355)
	Enkelt månerude (1419)	Mygblomst (1903)

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 244		
Naturtyper:	Strandvold med flerårige planter (1220)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Tør hede (4030)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Stor vandsalamander (1166)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 94		
Fugle:	bjergand (T)	edderfugl (T)
	sortand (T)	fløjlsand (T)
	rørhøg (Y)	engsnarre (Y)
	klyde (T)	splitterne (Y)
	havterne (Y)	

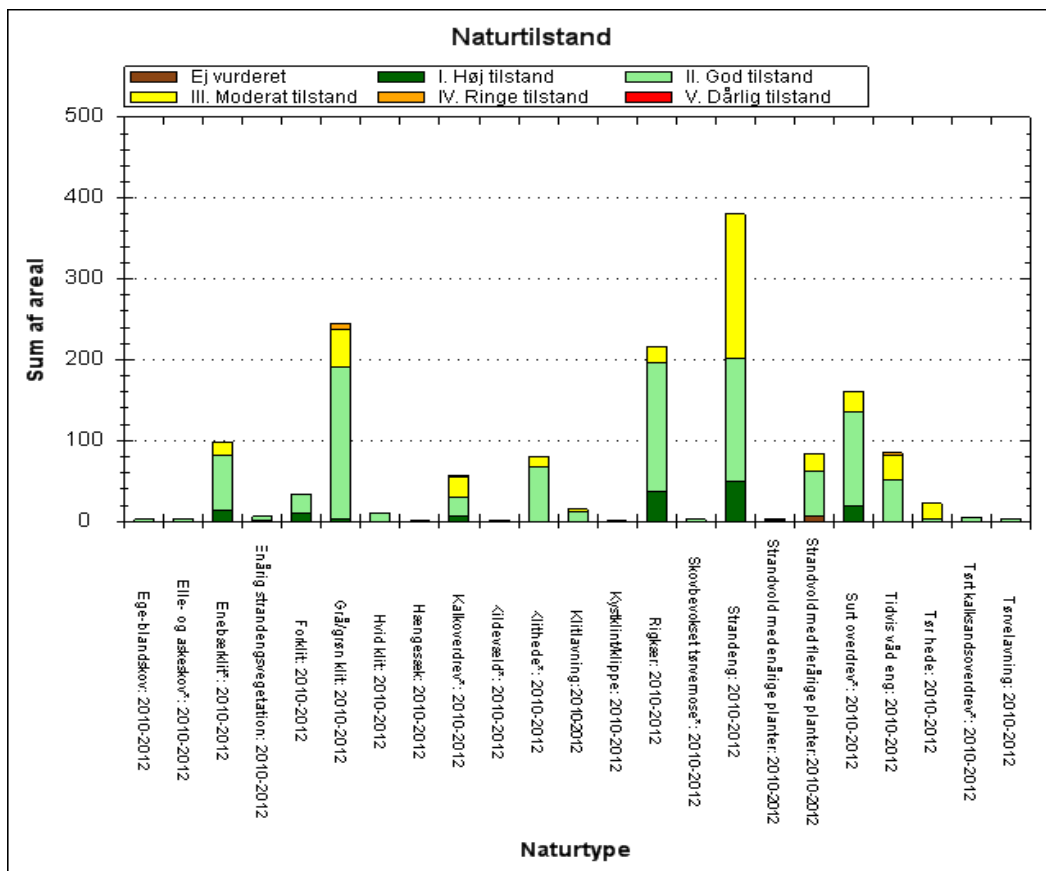
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 99		
Fugle:	sangsvane (T)	sædgås (T)
	grågås (T)	krikand (T)
	rørhøg (Y)	klyde (T)

Naturtyper, fugle og andre arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype. Ved fuglearter: "T" = trækfugl, "Y" = ynglefugl. Udpegningsgrundlag for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

2.2 Tilstanden for områdets udpegede natur

Neden for er vist den vurderede tilstand for de af områdets naturtyper og levesteder for arter, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem. Se basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

2.2.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand

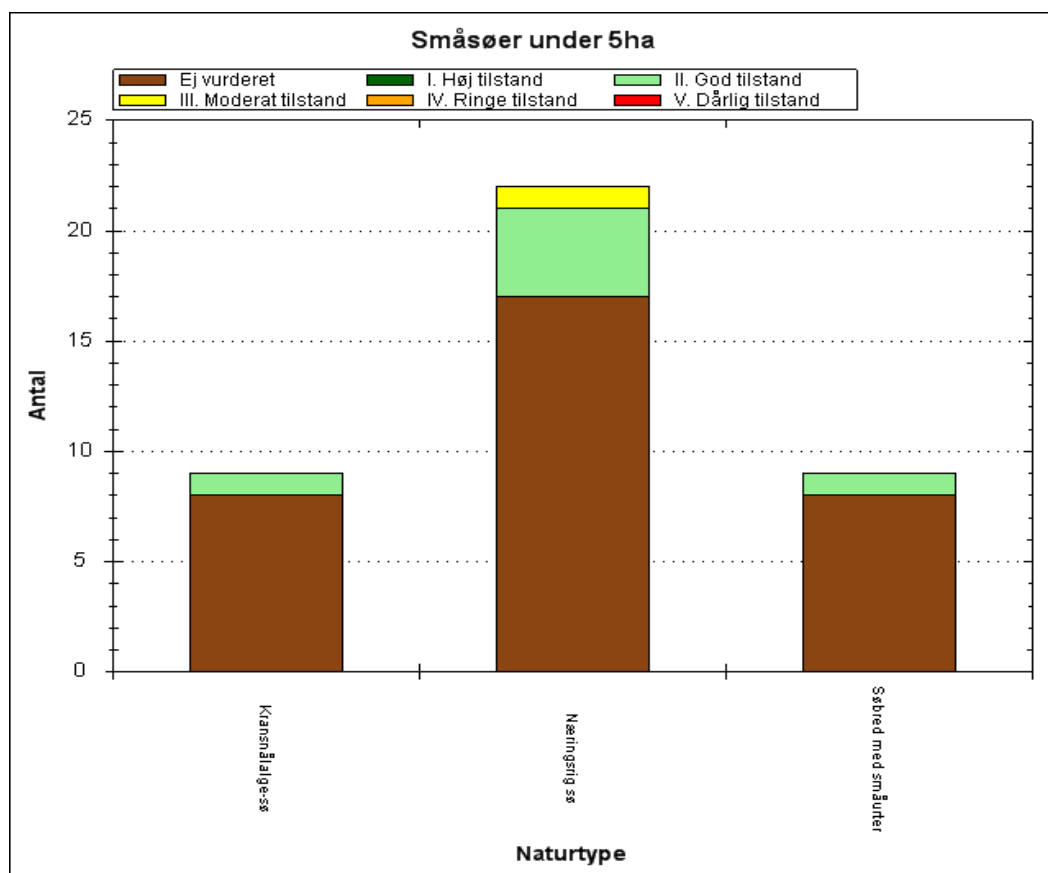

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2010-12.

Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret december 2014. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2016-21, der er sendt i høring 19. december 2014 til 10. april 2015. Det er muligt at downloade alle data, der vises i MiljøGISen, således at man kan arbejde med dem i egne IT-systemer.

Områdets strandenge (1330) er i en moderat eller god tilstand. En mindre del er i høj tilstand. Arealer med klitnaturtyper (hvid klit (2120), grå/grøn klit (2130), klithede (2140) og klitlavning (2190)) er generelt i god tilstand, omend invasive arter forekommer. Betydelige arealer med enebærklit (2250) har ringe tilstand. Dette skyldes primært lavt artsindeks. Tilstanden af arealerne med tørt kalksandsoverdrev (6120) er generelt god omend alle arealer er mere eller mindre truet af tilgroning med vedplanter. Knap halvdelen af arealet med kalkoverdrev (6210) har god tilstand, resten er fordelt på en del i moderat tilstand og lidt i høj eller ringe tilstand. Den suboptimal tilstand skyldes overvejende manglende afgræsning og heraf følgende tilgroning med høje urter og især vedplanter. Arealet med tidvis våd eng (6410) er overvejende i god tilstand. En mindre del er i moderat tilstand, hvilket primært skyldes tilgroning og/eller lavt artsindeks. Hovedparten af områdets riggær (7230) og sure overdrev (6230) er i god eller høj tilstand. En mindre andel har suboptimal tilstand pga. især lavt artsindeks.

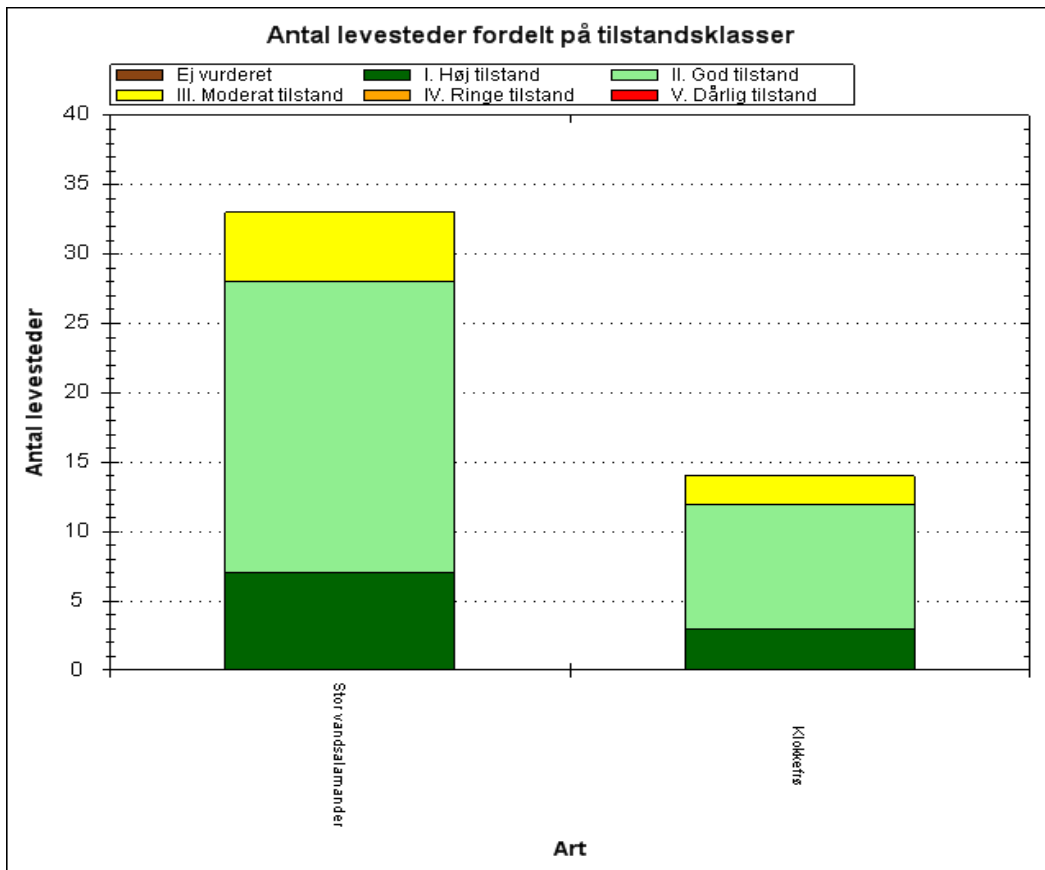
2.2.2 Sønaturtypers tilstand

Antal og tilstand af de kortlagte småsøer i området.

Seks af de 7 tilstandsvurderede søer er i god tilstand, 1 er i moderat tilstand.

2.2.3 Arts levesteders tilstand

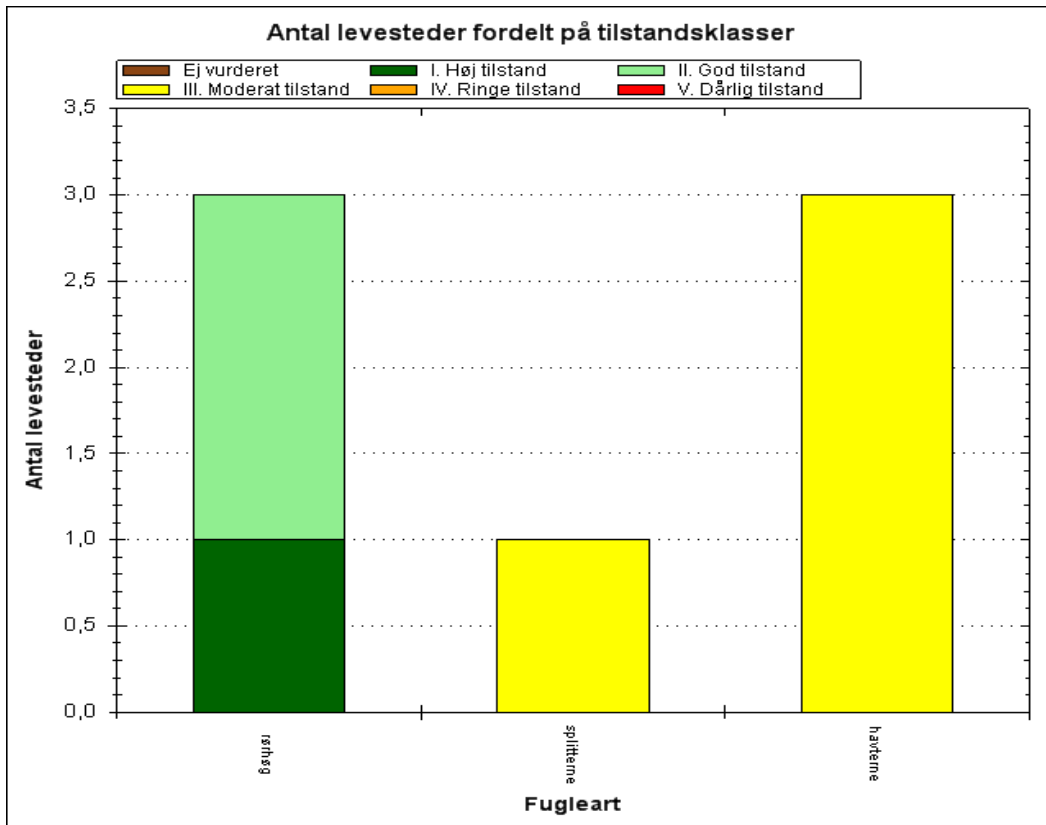

Tilstandsvurdering af områdets kortlagte levesteder.

Af de 33 kortlagte mulige levesteder for stor vandsalamander er de 28 i god eller høj tilstand. De resterende fem er i moderat tilstand. Tilsvarende er 12 af de kortlagte, mulige levesteder for klokkefrø i god eller høj tilstand. De to resterende vandhuller har moderat tilstand.

De enkelte levesteders tilstand kan ses præsenteret på kort via Naturstyrelsens [MiljøGis](#).

2.2.4 Ynglefugles levesteders tilstand

Antal og tilstand af de kortlagte levesteder for ynglefugle.

Kortlægningen af disse ynglefugles levesteder er foretaget i 2013-14, og den beregnede tilstand af disse fremgår af ovenstående diagram. De enkelte levesteders tilstand kan ses præsenteret på kort via Naturstyrelsens [MiljøGis](#).

Ét levested for rørhøg vurderes i høj tilstand og 2 i god tilstand. De kortlagte levesteder for splitterne og havterne vurderes at have moderat tilstand.

Græssende kreaturer ved Ti-Dam ved Saltbæk Vig. Fotograf: Peter Leth.

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet som for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Truede naturtyper/arter
- Særligt danske ansvarsnaturtyper/arter.

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af den bedste faglige viden.

Målsætningerne rækker udover den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og afspejler desuden en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades, herunder især at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder.

3.1 Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Det overordnede mål for området er, at:

- Områdets kystnatur af bl.a. klinte, strandenge, strandvolde og laguner udvikles og fastholdes med et rigt og karakteristisk dyre- og planteliv. Naturen opnår generelt en naturlig hydrologi, tilstrækkelig lav påvirkning af næringsstoffer, fri erosionsdynamik, sammenhæng og gode spredningsmuligheder for dyr og planter.
- En væsentlig undtagelse fra målet om frie dynamik, er inddæmmede og afvandede områder, som i dag huser væsentlige naturarealer af høj kvalitet (se afsnittet om modstridende interesser).

- Der i flere områder danner med tiden store sammenhængende overdrevslandskaber præget af ekstensiv afgræsning uden brug af gødning og sprøjtemidler.
- Der i flere områder udvikles større, sammenhængende, lysåbne klit- og overdrevarsarealer med stor rigdom af dyr og planter, som er tilpasset disse naturtyper.
- Der indenfor området udvikles store, sammenhængende forekomster af bl.a. rigkær, surt overdrev, tidvis våd eng og strandeng eller blandinger af disse naturtyper. Forekomsterne udvikler generelt en god naturkvalitet og er grundlag for store bestande af bl.a. mygblomst og enkelt månerude.
- Der i Natura 2000-området er tilstrækkeligt med uforstyrrede raste- og fødesøgningsarealer for trækkende gæs, ænder, svaner og klyder samt tilstrækkeligt med egnede ynglelokaliteter for rørhøg, engsnarre, splitterne og havterne.
- Området huser i sammenhæng med tilstødende forekomster på Sjælland en bæredygtig bestand af odder og huser flere bæredygtige bestande af klokkefrø.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Naturtyper og arter skal på sigt opnå en gunstig bevaringsstatus.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- De kortlagte levesteder for rørhøg inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Det kortlagte levested for splitterne inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 140 par af splitterne er det tillige en indikation på levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- De kortlagte levesteder for havterne inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for engsnarre som ynglefugl sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.
- Natura 2000-området skal bidrage til at sikre levesteder for en levedygtig bestand på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for grågås, krikand og sangsvane som trækfugle i området sikres eller øges, således at der

findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 950 af grågås, 450 af krikand og 190 af sangsvane.

- Natura 2000-området, skal bidrage til at sikre levesteder for levedygtige bestande på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for bjergand, ederfugl, fløjlsand, sortand, sædgås og klyde som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Skovnaturtyper kontra rigkær

Tørre heder (4030) og tørre kalksandoverdrev (6120) i den kontinentale region samt kalkoverdrev (6210), sure overdrev (6230), aktive højmoser (7110) og rigkær (7230) på nationalt og regionalt niveau har haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU, vurderes naturtypernes bevaringsstatus at være ugunstig. De nævnte naturtyper er derfor opført som truede naturtyper. Der vil derfor blive gjort en indsats for at øge arealet med forekomst af disse naturtyper.

Øgning af arealet med rigkær vil kunne betyde en indskrænkning af arealet med habitatnaturtyperne elle- og askeskov (91E0).

Hensynet til at genskabe større sammenhængende arealer af rigkær prioriteres, hvor der er tale om ung elle- og askeskov, som enten er plantet eller opstået ved tilgroning af tidligere lysåben natur. Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskov (og skovbevoksede tørvemoser (91D0)) ønskes derimod bevaret.

Rydning af elle- og askeskov (og skovbevokset tørvemose) i forbindelse med genskabelse af rigkær kan kun ske under forudsætning af, at arealet af de to skovnaturtyper opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Enebærklit kontra lysåben klit eller skov

Enebærklit er en græsningsbetinget naturtype som normalt, trods græsning, vil udvikles i retning mod stadig tættere enebevoksninger og til sidst skov.

Det er et ønske at opretholde enebærklit som denne naturtype. Dels fordi naturtypen er prioriteret (jf. habitatdirektivet) og dels fordi forekomsterne i Sejerøbugt-området er blandt landets største.

Dette indebærer foruden vedvarende græsning af forekomstarealerne, at der med jævne mellemrum ryddes ener og anden vedplanteopvækst - altså at enebærklit prioriteres over naturtypen skovklit (2180).

Rigkær, tidvis våd eng, surt overdrev, strandeng kontra lagune

Der er modstridende interesser mellem på den ene side

1. at opretholde den nuværende delvise afvandings af Saltbæk Vig og herved bevare de terrestriske naturtyper, som er opstået på de tørlagte arealer og på den anden side
2. at retablere vigens naturlige hydrologi og genskabe vigens oprindelige areal og saltholdighed.

Saltbæk Vig er i sin nuværende form et resultat af en inddæmning og delvis afvanding fra slutningen af 1800-tallet. I dag og de seneste mange år er vandstanden i vigen holdt på ca. 1,2 meter under havniveau. Dette niveau opretholdes om vinteren ved aktivt at pumpe vand ud. Om sommeren er pumpning ikke nødvendig, idet fordampningen modsvarer indsigningen.

En retablering af den oprindelige vig ved at slukke pumpen og fjerne digerne vil næsten helt udlette det nuværende udpegningsgrundlag. Dertil kommer en negativ påvirkning af betydelige terrestriske naturtyper i den vestlige del af det tilstødende NATURA 2000-område, "Åmose, Skarresø og Bregninge Å" (nr. 156).

På grund af de meget store naturværdier som knytter sig til lavbundsarealerne omkring Saltbæk Vig og pga. den relativt lille og noget usikre forbedring en "genopretning" af vigen vil have på fuglene, prioriteres en bevarelse af de eksisterende naturkvaliteter omkring Saltbæk Vig højere end en "geologisk" retablering af vigen. Dette indebærer, at den hidtidige pumpe-praksis opretholdes.

Kreaturgræsning på Rævebjerg i Bjergene. Neksælø i baggrunden. Fotograf: Peter Leth.

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Områdets fredskovpligtige skovnaturtyper er omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen 2010-15 og videreføres i denne plan.

Generelle retningslinjer

3. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
4. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
5. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
6. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
7. Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.

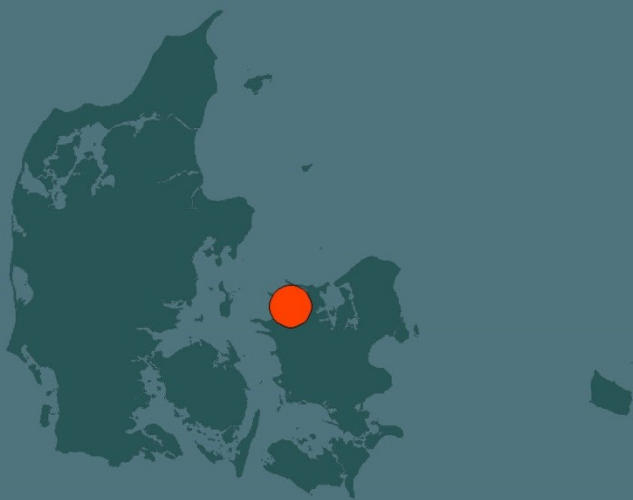
8. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
9. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Områdespecifikke retningslinjer

1. Der sikres sammenhæng mellem forekomster af overdrev med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
2. Tilstanden af levestederne for havterne og splitterne forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
3. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne grå/grøn klit, klithede, kystklint og strandvold med flerårige planter med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
4. Naturstyrelsen gennemfører undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegning til sikring af levestederne for havdykænder.
5. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på naturtypen enebærklit (2250) samt odder, enkelt månerude, ederfugl (trækkende), engsnare og splitterne, som har væsentlige forekomster i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK 2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00
www.nst.dk